

Referat

Til: Riksantikvaren

 DATO
02.11.2017

 REFERANSE
2016/13106 DL 201300670

Kopi:

 MØTEDATO
18.10.2017

 SAKSBEHANDLER
Charlotte Peder-Ellefsen

 MØTESTED
Statsbygg, EN

KOORDINERINGSMØTE RA – SB 18.10.17 - REFERAT

Onsdag 18. oktober kl. 09.00 – 11.15, Statsbygg, HK

Deltagere Riksantikvaren hele møtet:

 Bård Langvandslie
Ingjerd Dring

Deltagere Statsbygg hele møtet:

 Bjørn Kuvås
Magnus Tenge
Mette Jakobsen
Charlotte Peder-Ellefsen

Deltagere Riksantikvaren:	Deltagere Statsbygg:
Bård Langvandslie Ingjerd Dring	Van Trang Nguyen (BU) Frode Bredesen (BU) Rakel Remø (BJ) Tore Andersen (ET) Leif Kulseng (EN) Bjørn Kuvås (FA) Magnus Tenge (ED) Ellen Flo (FA) Mette Jakobsen (FB) Øivind Skøien (FB) Charlotte Peder-Ellefsen (FB)

Knr/Gnr/Bnr Orientering Drøfting Beslutning	Sak, eiendom, emne, fredningsomfang
	Referat Sakunderlag for den enkelte sak er sendt Riksantikvaren (RA) før møtet (e-post 11.10.17).

	<p>Agenda, presentasjoner og referat arkiveres hos Statsbygg (SB) i sak 201300670. Referat og presentasjon arkiveres også i SBs arkiv på den enkelte sak.</p>
0301/220/49 Beslutningssak	<p>Sak 1 Folkehelseinstituttet, Gamle hovedbygning. Solavskjerming.</p> <p>Bygningen er både fredet i henhold til kulturminneloven og regulert til bevaring i henhold til plan og bygningsloven, og både RA og BYA skal uttale seg.</p> <p>Byantikvaren (BYA) var forhindret i å møte, men har sendt forhåndsuttalelse.</p> <p>SB gjennomfører nå forprosjekt for innvendig vedlikehold av flere av Folkehelseinstituttets bygninger, deriblant Gamle hovedbygning. Her er det også behov for bedre solavskjerming.</p> <p>SB ønsker å fjerne eksisterende utvendige persiener, montere fallmarkiser på sydfasadens vinduer i 1.-3. etasje med blikkeslag over og screens på takarkenes vinduer, slik det er beskrevet i presentasjonen. SB ønsker individuell styring av markiser.</p> <p>For å unngå at takarkene fremstår som tette bokser anbefaler RA at takarkenes vinduer får screens i en annen farge enn terracotta, en rolig farge.</p> <p>Konklusjon</p> <p>BYA har ingen merknad til etablering av fallarmsmarkiser på fasaden mot sør. BYA anbefaler at disse innfestes i vindusmygene. BYA har ingen merknad til forslaget om screens på takarkene, men anbefaler primært en innvendig løsning.</p> <p>RA støtter BYAs konklusjon. RA godkjenner tiltakene slik de er beskrevet i presentasjonen, med unntak av farge på takvinduene screens. RA ber SB velge en annen farge enn terracotta. Kulturminneavdelingen på Faglig ressurscenter hos Statsbygg kan selv velge farge, forutsatt at fargen har en rolig karakter som er samstemt med øvrig fargebruk og som fremhever vinduene som selvstendige element i takarkene.</p> <p>Saken er ferdig behandlet i koordineringsmøtet.</p> <p>Vedtak om dispensasjon</p> <p>I medhold av kulturminneloven (kml) § 15 a første ledd, jf. § 22a annet ledd har Riksantikvaren i møte 18. oktober 2017 gitt dispensasjon til følgende tiltak på den fredete eiendommen Folkehelseinstituttet, gamle hovedbygning, kommunenr./gnr./bnr 0301/220/49:</p> <p>- Fjerne eksisterende utvendige persiener</p>

	<p>- Montere fallmarkiser på sydfasadens vinduer i 1.-3. etasje med blikkbeslag over</p> <p>- Montere screens på takarkenes vinduer</p> <p>Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår: Tiltakene gjennomføres slik de er beskrevet i presentasjonen. Fallarmsmarkisen innfestes i vindusmygene. Screen på takarker i en farge med rolig karakter og samstemt med øvrig fargebruk.</p> <p>Riksantikvaren anser at det i og med ombyggingen foreligger et særlig tilfelle som gir grunnlag for dispensasjon og at tiltaket ikke medfører et vesentlig inngrep i det fredete kulturminnet sett i lys av formålet med fredningen, jf. kml § 22 a.</p> <p>Dispensasjonen gjelder som vedtak med gyldighet fra det tidspunkt møteprotokollen er signert av Statsbygg og Riksantikvarens representant i møtet. Statsbygg har ansvaret for å underrette tredjepart dersom andre er berørt av vedtaket, jf. forvaltningsloven (fvl) § 27 første ledd tredje punktum.</p> <p>Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet, jf. fvl § 28. En eventuell klage stiles til departementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra vedtaket er mottatt, jf. fvl § 29. Hvis Riksantikvaren ikke tar klagen til følge, sendes den videre til Klima- og miljødepartementet som avgjør saken med endelig virkning.</p>
<p>0219/28/2 Beslutning Drøftingssak</p>	<p>Sak 2 Ila fengsel, Hovedbygg. Tekniske rom for ventilasjon.</p> <p>Ved Ila fengsel er det behov for toaletter på cellene og etablering av ventilasjonsanlegg. Toaletter og ventilasjon vil gjøre bygningen egnet til fengselsdrift også i fremtiden.</p> <p>Ventilasjonsanleggets tekniske rom utgjør et stort volum, og det knytter seg flere utfordringer til plassering av dette: sikkerhet, vern og bokvalitet.</p> <p>SB har vurdert flere alternative løsninger:</p> <p>Alternativ B gir ventilasjon i hele bygget, tekniske rom plassert på taket, kanaler integrert i teknisk rom.</p> <p>Alternativ A gir ventilasjon i hele bygget, tekniske rom plassert på taket, kanaler på tak utenfor.</p> <p>Alternativ O gir ventilasjon kun av celleavdelinger.</p> <p>Alternativ C gir ventilasjon av hele bygget, tekniske rom i luftegården og på tak.</p> <p>Alternativ D gir ventilasjon av hele bygget, tekniske rom nedsenket i grunnen i luftegården og oppå tak.</p> <p>Alternativ E gir ventilasjon av hele bygget, tekniske rom plassert andre steder på eiendommen.</p> <p>Mht. sikkerhet og teknisk løsning foretrekker SB alternativ B og A i nevnt rekkefølge. SB vurderer alternativene O, C, D og E som uaktuelle.</p>

	<p>Dagens vifte i kapell bråker. SB ønskes utskifting. Dette innebærer ingen inngrep, men viften på taket vil få en litt annen form.</p> <p>I det fredete inngangspartiet vil det bli nødvendig å lage to hull i innvendig vegg for ventiler.</p> <p>Drøftinger</p> <p>Alternativ B og A ligger utenfor hva RA kan gi dispensasjon for. RA har ikke lovhjemmel for å gi dispensasjon pga. tiltakets omfang, jf. kulturminnelovens vilkår § 1-4. Dispensasjon, § 1-7 om at en endring ikke må være vesentlig. Dersom et av disse alternativene skal gjennomføres må fredningsforskriften først endres.</p> <p>RA vil bestrebe seg på å finne en løsning for etablering av ventilasjon dersom SB bearbeider forslagene og volum som plasseres på tak blir mindre.</p> <p>RA anbefaler at takinnstallasjonene utformes som tekniske anlegg, mer i tråd med alternativ A, og ikke som arkitektur slik forsøkt i alternativ B.</p> <p>Konklusjon</p> <p>Alternativ B innebærer en vesentlig endring av den opprinnelige arkitekturen og RA kan ikke gi dispensasjon for dette alternativet.</p> <p>RA åpner for at man ser på andre løsninger for tillegg på tak. Her vil størrelsen være avgjørende. Sett i lys av funksjonalismens enkle og funksjonsdrevne formspråk er RA sin vurdering at nye tekniske anlegg ikke skal fremstå som et markant arkitektonisk element på dette bygget, slik det er vist i alternativ B.</p> <p>RA har forståelse for motargumenter ved å legge det tekniske anlegget på bakken eller delvis nedgravd utenfor bygningen. RA er likevel tydelig på at alternativene C eller D gir den beste løsningen for den fredede bygningen og ber om at SB vurderer disse alternativene opp mot forslagene om å legge det på taket.</p> <p>For å kunne vurdere fremtidige løsningsforslag ber RA om innsyn i det tekniske anlegget, dette for å vurdere om det er hensiktsmessige størrelser som er foreslått på takflate eller om det er nedjusteringer som kan gjøres</p> <p>SB kaller RA inn til særmøte når bearbeidet forslag til alternativ A foreligger.</p> <p>Utskifting av vifte til kapell vurderes som vedlikehold og er ikke søknadspliktig.</p>
0219/28/2 Drøftingssak	<p>Sak 3 Ila fengsel, hovedbygning. Solavskjerming. Vindusrehabilitering.</p> <p>SB ønsker å prosjektere utvendig solavskjerming, men har ikke valgt løsning.</p>

Beslutningssak	<p>SB ønsker å rehabilitere vinduer tilsvarende vindusrehabiliteringen som ble godkjent i møte 11.05.2011 og e-post 16.06.2011.</p> <p>Konklusjon</p> <p>RA vil ikke motsette seg solavskjerming. SB jobber videre med en løsning for solavskjerming som endrer fasaden minst mulig og som ikke bygger ut, f.eks. screens. Lamellskjermer som gir relativt store bokser over hvert vindu bør unngås. Disse er særlig uheldige for denne bygningen hvor vinduene sitter langt ut i veggflaten. SB legger frem løsningsforslag for RA.</p> <p>Vinduer kan rehabiliteres slik det er beskrevet i presentasjonen. Dersom rehabiliteringen gjennomføres som endringstiltak må SB søke RA om dispensasjon.</p>
0701/16/1 Beslutningssak Orienteringssak	<p>Sak 4 Bastøy, Solvang</p> <p>SB har forsøkt å få tak i stein tilsvarende den originale, og har funnet noen mindre partier. Mesteparten av takstein må kjøpes inn ny og SB ønsker å bruke Wienerberger P44 naturrød. Stein i patinert farge ser ikke fin ut, og den naturrøde vil patineres etter hvert.</p> <p>SB ønsker å legge eldre stein på bygningens småtak.</p> <p>Konklusjon</p> <p>RA godkjenner bruk av Wienerberger P44 naturrød på de store takflatene og den eldre steinen på de mindre takene. SB vurderer selv hvor den eldre steinen skal plasseres. Saken om taktekking er ferdig behandlet i koordineringsmøtet.</p> <p>Vedtak om dispensasjon</p> <p>I medhold av kulturminneloven (kml) § 15 a første ledd, jf. § 22a annet ledd har Riksantikvaren i møte 18. oktober 2017 gitt dispensasjon til følgende tiltak på den fredete eiendommen Bastøy fengsel, Solvang, kommunenr./gnr./bnr 0701/16/1:</p> <p>Montere taksteinen Wienerberger P44 naturrød på de store takflatene. Montere eldre takstein funnet på eiendommen på de mindre takene etter SBs egen vurdering.</p> <p>Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår: Tiltaket følges opp av kulturminnekompetanse i SB.</p> <p>Riksantikvaren anser at det i og med sikkerhetshensyn foreligger et særlig tilfelle som gir grunnlag for dispensasjon og at tiltaket ikke medfører et vesentlig inngrep i det fredete kulturminnet sett i lys av formålet med fredningen, jf. kml § 22 a.</p> <p>Dispensasjonen gjelder som vedtak med gyldighet fra det tidspunkt møteprotokollen</p>

	<p>er signert av Statsbygg og Riksantikvarens representant i møtet. Statsbygg har ansvaret for å underrette tredjepart dersom andre er berørt av vedtaket, jf. forvaltningsloven (fvl) § 27 første ledd tredje punktum.</p> <p>Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet, jf. fvl § 28. En eventuell klage stiles til departementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra vedtaket er mottatt, jf. fvl § 29. Hvis Riksantikvaren ikke tar klagen til følge, sendes den videre til Klima- og miljødepartementet som avgjør saken med endelig virkning.</p> <p>Maling</p> <p>Arkitekt har undersøkt farger på vinduer og panel ved skraping. Under takutstikkene er panelet malt kun én gang og da i en rød farge. Vinduskarmene var opprinnelig grønne og vinduer hvite. ARK har undersøkt nærmere om eldre linoljefarger.</p> <p>Taket er nå under bygging og SB ønsker å male panne-/frontbord, vindskier og oppløft før taket tekkes. SB ønsker å bruke Jotun linoljemaling i rødfargen S3560-Y70R som ligner fargen funnet under takutstikket hvor det bare er ett strøk maling.</p> <p>Konklusjon</p> <p>RA ved konserveringsseksjonen stiller krav til hvordan fargeundersøkelser gjennomføres. Fargeundersøkelsene som er gjennomført på vinduer og rundt vinduer er ikke tilstrekkelige.</p> <p>For den røde fargen som er påført i ett lag er dokumentasjonen god nok. Her må SB eller maler med antikvarisk kompetanse tolke seg frem til hva som er skitt og hvordan det opprinnelige fargen var.</p> <p>RA fraråder linoljemalingen fra Jotun, da den har syntetiske pigmenter som vil falme over tid. RA anbefaler linoljemaling med naturpigmenter. Av hensyn til temperatur anbefaler RA at bordene males på verksted. RA sender føringer om fargeundersøkelser.</p> <p>Neste byggemøte er 10. november. RA inviteres.</p>
<p>Orientering</p>	<p>Sak 6 Svalbard</p> <p>Oppfølging av sak i koordineringsmøtet i Tromsø 23.08.2017.</p> <p>For SB er myndighetsforholdene knyttet til kulturminner på Svalbard uklare. SB ønsker orientering om Sysselmannens og RAs roller og ansvar i saker som berører SB på Svalbard, og en vurdering av om svalbardsaker der RA skal uttale seg kan bli en del av koordineringsmøtene.</p> <p>SB ønsker at Svalbardsaker tas gjennom koordineringsmøter. Aktuelle saker er verneverdige bygninger, tiltak i og på grunnen, relokalisering av boliger i hht.</p>

	<p>skredsonkart fra NVE, grøfter rundt Frølageret.</p> <p>Hos RA hører Svalbardsaker inn under KFT-seksjonen, tekniske industrielle kulturminner. En person, Siri Hagen, jobber med Svalbardsaker. Det er svalbardmiljøloven, og ikke kulturminneloven som er gjeldende på Svalbard.</p> <p>RA støtter ideen og forslaget om å ta Svalbardsaker i koordineringsmøtet. Det vil forenkle prosesser og samarbeid. Dialog mellom RA og Sysselmannen er tett før dispensasjoner fattes. Å få nok tid til dette fra saksunderlag sendes ut til møtet gjennomføres kan bli en utfordring. En løsning kan være at SB orienterer Sysselmannen på forhånd og deretter tar sakene i møtet.</p> <p>Konklusjon SB ønsker en mer presis avklaring. RA konfererer med Sysselmannen og redegjør tydeligere om hvilken lov som gjelder for kulturminnevern og som det dispenseres fra, og om det er mulig å behandle saker i det månedlige koordineringsmøtet.</p> <p>Saken tas opp på nytt i møte 15. november.</p>
0301/208/5 Beslutning	<p>G-blokka. Minikjøkken.</p> <p>SB ønsker å etablere pauserom og minikjøkken i rom 430. Det er tidligere etablert tilsvarende løsninger i andre etasjer. Tiltaket innebærer montering av kjøkkeninnredning, tilkobling til vann og avløp i tilstøtende rom (hvelv, rom 430b), samt montering av kanal for el-kabler langs fotlist og rundt døråpning i et tilstøtende kontor (431).</p> <p>SB vil også søke godkjenning for allerede gjennomført tiltak med etablering av oppstikk i dekke for vann og avløp i rom 430b</p> <p>Konklusjon Kabelføring rundt dørlister er estetisk sett en ugunstig løsning, men kan aksepteres ettersom det gjelder en sidedør i et noe underordnet rom. Kanalen bør ha minst mulig tverrsnitt. RA godkjenner tiltaket.</p> <p>SB sender RA e-post med dokumentasjon om tiltaket, slik denne ble fremlagt i møtet.</p>
	<p>Eventuelt</p> <p>RA har spørsmål om hvem i SB som følger opp saken om utendørs belysning ved Victoria terrasse og kontakten med Zenisk. Har SB foretatt noe allerede?</p> <p>SB følger opp og melder tilbake til RA om status for denne saken.</p>

	Neste møte er 15. november 2017 Tema for møtet i november: - evaluering - datoer for 2018
--	---

RA signerer for godkjenning av tiltakene det er søkt om. BYA signerer for godkjenning av tiltaket på Folkehelseinstituttet. SB signerer på at møtet er riktig referert.

.....
Bård Langvandslien
Fung. seksjonssjef
Seksjon for vern og utvikling av bygninger og grøntanlegg
RA

.....
Bjørn Kuvås
Avdelingsdirektør
Faglig ressurscenter, seksjon FA
SB

.....
Marthe Muan Sæther
Byantikvaren